

Slutrapport för projektet 119/1998
The importance of Non-political Barriers
for understanding the U-turn of Deregulation

Av
Maria Bengtsson

KONKURRENSVERKET	
Avtl.	EKA
2003-10-13	
Dnr	119/1998Doss 71
Aktbil	28

Projektet "The importance of Non-political Barriers for understanding the U-turn of Deregulation" har genomförts och avrapporterats i stort sett enligt med projektplanerna. I nuläget (september 2003) återstår färdigställandet av två mer omfattande publikationer som har sin huvudsakliga bakgrund i det arbete som genomförts inom programmet. I denna rapport redogör vi för projektet i sin helhet, samt för de publikationer som håller på att färdigställas.

De två kommande publikationerna är:

- 1) The Competitive Reality – in Policy and Practice, Andrew Baldwin, Maria Bengtsson Jessica Eriksson och Agneta Marell, bok avsedd för internationell publicering
- 2) Licentiat avhandling, Drew Baldwin.

Studien behandlar avreglering och då speciellt frågan om varför resultatet av en avreglering inte alltid blir det som man tänkt sig. Marknadsekonomi ses av många som överlägsen andra former att organisera ekonomisk verksamhet och konkurrens ses som lösning på ekonomisk stagnation, arbetslöshet och andra samhällsekonomiska problem. Konkurrens anses stimulera tillväxt och skapa omvandlingstryck, leda till en effektiv resursallokering samt till att konsumenternas nytta tillgodoses. En rad politiska åtgärder har därför vidtagits för att stimulera fungerande konkurrens. Avreglering av olika samhällssektorer såväl inom Sverige som i andra länder, är exempel på politiska beslut med målsättning att reducera statens inflytande i branscher till förmån för marknadskrafterna.

Förekomsten av konkurrens i en bransch innebär dock inte självklart att konsumenternas intressen tillgodoses, att resursallokeringen är effektiv, eller att konkurrensen skapar ett utvecklingstryck i industrin. Företagandet och strävanden efter att uppnå en stark position på marknaden, expansion, vinst och överlevnad driver ofta företagen i motsatt riktning, d v s mot minskad konkurrens och stabila marknadsförhållanden. Inom ramen för denna studie har ett flertal fallstudier av avreglering genomförts. Ingående studier har gjorts av alkoholbranschen, bryggeribranschen, mejeribranschen, och mindre studier har genomförts av post- och taxi-marknaden. Av dessa studier framkommer att andra barriärer än de som finns till följd av tidigare regleringar skapar förändringströgheter som kan leda till att situationen inom branschen efter en avreglering inte blir vad man hoppats på. Två andra typer av barriärer 'business induced barriers' och 'mentally induced barriers' har identifierats. Dessa barriärer gör ofta att företagen söker nya lösningar som liknar de gamla och att en effektiv konkurrens därmed motarbetas.

Studiens resultat finns redovisade i ett antal konferensrapporter bokkapitel och artiklar enligt följande:

Publikationer inom ramen för programmet

Artiklar

1. Bengtsson, M. & Marell A. (2003) "Structural Conditions for Static and Dynamic Competition after a Deregulation" forthcoming in *Competitiveness Review*.
2. Baldwin, D. & Bengtsson, M. (2003) "Affective Dimensions of Cognition Shaping Competition" forthcoming in *Scandinavian Journal of Management*

Böcker

3. Baldwin, A., Bengtsson M., Eriksson, J., & Marell A. *The Competitive Reality – In policy and Practice*. Planerad internationell publicering (se bilaga 1)

Bokkapitel

4. Bengtsson M. Marell A. & Baldwin A. (1998): "Business Induced Barriers in Explaining the Effects of Deregulation: Two Swedish Case Studies." In *Who Benefits from Privatisation?* Hossain, M. & Malbon, J. (ed.), Routledge, London.

Internationella konferenser

5. Bengtsson, M., Eriksson J. & Marell A.(2001) "Changing Logics of interaction – a study of the organizing of activities within three changing industries" presented at 16th Nordiska ämneskonferensen i företagsekonomi i Uppsala, 16-18 augusti
6. Baldwin A.R.G. & Ericsson, J. (2001) 'Exploring the Co-operative Nature of Self-regulation: Healthy or Unhealthy for 'Good' Competition? Presented at the 16th Nordic Conference on Business Studies, Uppsala University, Uppsala. August 2001
7. Eriksson, J. (2000). "Struggling with Time and Competition - Temporal Structures and Industry Change" Paper presented at *EGOS 16th colloquium*, July 2-4, 2000, Helsinki.
8. Bengtsson M., Gällstedt M. and Marell A. (2000) "Co-operation and market segmentation - Non-political Barriers Re-placing Political Barriers Post Deregulation" presented at *Swedish conference on transport research: Economics and Institutions of Transport*. June 2000, Stockholm.)
9. Baldwin, A., & Bengtsson, M (1999) Re-thinking Collective 'Re-thinking': Collective Cognition Shaping the Changing Contexts of Competition. To be presented at EIASM 6th Workshop on managerial and organizational cognition. Colchester, UK June 1-3 1999. (omarbetad version se punkt 2)
10. Baldwin A.R.G. & Jensen, T.N. (1999) 'Bringing back the Actor into Governance Structures: Re-drawing the Boundaries of the Relevant Market' Presented at the 15th Nordic Conference on Business Studies, Swedish School of Economics and Business Administration, Helsinki. August 1999

Andra publikationer och Working papers

11. Baldwin, A. (1998) *Competition and Collective Cognition: The Existence and Role of Cognitive Barriers to Change*. Thesis Proposal, presented at internal seminar Dept of Business Administration, Umeå University November 1997, accepted January 1998.
12. Baldwin A, Dareblom J (1998) *Dynamic Competition: History, Relationships and Mental Models - A study of the Swedish Brewery Industry*. Internal paper, Dept of Business Administration, Umeå University November 1998.
13. Baldwin, A. (1998) *Competition and Collective Cognition: A Method Emerges'*. Internal paper, Dept of Business Administration, Umeå University November 1998.

1) The Competitive Reality – in Policy and Practice

Den publikationen som vi vill redogöra lite mer ingående för här är ett sammanhållet bokmanuskript vars innehåll utgör en direkt följd av det här avrapporterade projektet. En genomgående utgångspunkt för programmet och därmed också för flera av de publicerade artiklarna har varit att politiska åtgärder i syfte att förändra strukturen och konkurrensen i en bransch inte alltid leder till önskade effekter. Genom att studera organiseringen som följt efter en avreglering har ett antal olika krafter och mekanismer som påverkar organisering orsakad av ett yttre förändringstryck identifierats. Det huvudsakliga bidraget är en teori/modell för industriell omvandling som ger en mångfacetterad bild av konkurrens och dess villkor. Boken består av tre delar. I den först delen; A Multifaceted Competitive Arena, beskrivs konkurrensarenan utifrån branschstruktur, normer och värdesystem och branschglidningar till följd av förändringar diskuteras. I bokens andra del; Multifaceted Competitive Processes diskuteras 'expanding and contracting processes' d v s förändringskrafter som stimulerar till att branscher expanderar respektive avgränsas identifieras och diskuteras. I bokens tredje del; Multifaceted Competitive Consequences diskuteras både önskade och oönskade effekter av politiska åtgärder i syfte att påverka agerandet i en bransch.

Flera av de kapitel som ingår i boken anknyter till enskilda publikationer som redovisats i denna avrapportering. Den preliminära innehållsförteckningen är följande

CHAPTER 1 The Competitive Reality – In Policy and Practice	3
Political policy expressing the political discourse	3
The development in Sweden of an interventionist discourse.....	5
The development in Sweden towards an market economy discourse.....	9
The market discourse – a shattered illusion?	13
CHAPTER 2 Seven Deregulated Industries.....	17
The Swedish dairy and slaughter industries – The 1991 agricultural reform	18
The agricultural sector.....	18
The Swedish dairy industry.....	19
The Swedish slaughter industry	21
The first measure - The 1991 agricultural reform	24
A second measure – E.U. membership in 1995	25
The Swedish brewery and alcohol import industries – deregulation due to E.U. membership in 1995	26
Alcohol in Sweden	26
The Swedish brewery industry	27
The Swedish alcohol import industry.....	30
The measure – deregulation through EU-membership.....	31
The Swedish Communication Industry – Taxi, Post, and Aviation	32
The postal industry.....	32
The taxi-cab industry.....	33
The aviation industry.....	34
Structural Grouping of the industries.....	35

CHAPTER 3 Structurally Defined Competitive Arenas	37
The competitive arena as different market structures	37
Structural market imperfections – Natural barriers for competition.....	40
Industries, strategic groups and the definition of the relevant market	43
The Austrian approach to competition.....	46
CHAPTER 4 Constructing Competitive Arenas	50
Institutional structures defining the competitive arena	50
Competition	53
Perceived structures defining the Competitive arena.....	54
Evaluative structures defining the competitive arena	57
CHAPTER 5 Blurred Boundaries	63
Private – Public	63
Producers – consumers	63
Regional/national – international/global.....	63

PART II: MULTIFACETED COMPETITIVE PROCESSES

CHAPTER 6 Multifaceted Expanding Processes	
CHAPTER 7 Multifaceted Contracting Processes.....	64
Contracting through co-operation	64
Contracting through consolidation.....	64
Contracting through re-regulation.....	64
Contracting through self-regulation	64
CHAPTER 8 Paradoxical Competitive Processes	64
Tension between old and new	64
Tension between different levels	64

PART III: MULTIFACETED COMPETITIVE CONSEQUENCES

CHAPTER 9 The U-turn of Deregulation.....	65
CHAPTER 10 The new alongside with the old	65
CHAPTER 11 The Competitive Reality – A Shattered Illusion?	65